

Projektna naloga pri predmetu
EKONOMIJA

VARČEVANJE PREBIVALSTVA

KAZALO

POVZETEK.....	2
1 UVOD.....	3
1.1 NAMEN IN CILJI PROJEKTNE NALOGE.....	4
1.2 HIPOTEZE.....	4
1.3 METODE RAZISKOVANJA.....	4
2 VARČEVANJE.....	4
2.1 O VARČEVANJU.....	4
2.1.1 POJEM VARČEVANJA IN POMEN.....	5
2.1.2 DEJAVNIKI VARČEVANJA.....	5
2.1.2.1 Obrestna mera.....	5
2.1.2.2 Inflacija.....	5
2.1.2.3 Razpoložljivost dohodka.....	6
2.2 Motivi varčevanja.....	6
2.3 Varčevanje v bankah.....	6
2.3.1 PODATKI O VARČEVANJU IZ BANKE SLOVENIJE.....	7
2.3.2 VARČEVALNE NAVADE SLOVENCEV.....	7
2.4 VARČEVANJE PRI OSEBNI PORABI IN GOSPODINJSTVU.....	8
2.4.2 VSE VEČJA ZADOLŽENOST GOSPODINJSTEV.....	8
2.5 ZAVAROVANJA.....	9
2.5.1 ŽIVLJENJSKO ZAVAROVANJE.....	9
2.5.2 POKOJNINSKO ZAVAROVANJE.....	9
2.5.3 RENTNO ZAVAROVANJE.....	9
2.5.4 NALOŽBENO ZAVAROVANJE.....	9
2.6 INVESTICIJSKI SKLADI IN NALOŽBE V VREDNOSTNE PAPIRJE.....	9
2.6.1 VZAJEMNI SKLADI.....	10
2.6.2 INVESTICIJSKE DRUŽBE.....	10
2.6.3 PREDNOSTI SKLADOV.....	10
2.6.4 DELNICE.....	11
2.6.5 OBVEZNICE.....	11
2.7 NEZMOŽNOST VARČEVANJA IN PROBLEMI.....	11
3 ANKETNI VPRAŠALNIK.....	11
3.1 ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA.....	11
Slika 1: Starost v letih.....	12
Slika : Varčevanje.....	12
Slika 3: Omejitve pri varčevanju.....	13
Slika 4: Način varčevanja.....	13
Slika 5: Namen varčevanja.....	14
Slika 6: Varčevanje v gospodinjstvu.....	14
Slika 6.1: Način varčevanja v gospodinjstvu.....	15
Slika 7: Naložbe denarja v delnice in investicijske sklade.....	15
Slika 8: Lastništvo delnic.....	16
Slika 9: Najboljši način varčevanja.....	16
4 ZAKLJUČEK.....	16
5 LITERATURA IN VIRI.....	17
6 PRILOGA.....	18

KAZALO GRAFIKONOV

POVZETEK.....	2
---------------	---

	2
1 UVOD.....	3
1.1 NAMEN IN CILJI PROJEKTNE NALOGE.....	4
1.2 HIPOTEZE.....	4
1.3 METODE RAZISKOVANJA.....	4
2 VARČEVANJE.....	4
2.1 O VARČEVANJU.....	4
2.1.1 POJEM VARČEVANJA IN POMEN.....	5
2.1.2 DEJAVNIKI VARČEVANJA.....	5
2.1.2.1 Obrestna mera.....	5
2.1.2.2 Inflacija.....	5
2.1.2.3 Razpoložljivost dohodka.....	6
2.2 Motivi varčevanja.....	6
2.3 Varčevanje v bankah.....	6
2.3.1 PODATKI O VARČEVANJU IZ BANKE SLOVENIJE.....	7
2.3.2 VARČEVALNE NAVADE SLOVENCEV.....	7
2.4 VARČEVANJE PRI OSEBNI PORABI IN GOSPODINJSTVU.....	8
2.4.2 VSE VEČJA ZADOLŽENOST GOSPODINJSTEV.....	8
2.5 ZAVAROVANJA.....	9
2.5.1 ŽIVLJENJSKO ZAVAROVANJE.....	9
2.5.2 POKOJNINSKO ZAVAROVANJE.....	9
2.5.3 RENTNO ZAVAROVANJE.....	9
2.5.4 NALOŽBENO ZAVAROVANJE.....	9
2.6 INVESTICIJSKI SKLADI IN NALOŽBE V VREDNOSTNE PAPIRJE.....	9
2.6.1 VZAJEMNI SKLADI.....	10
2.6.2 INVESTICIJSKE DRUŽBE.....	10
2.6.3 PREDNOSTI SKLADOV.....	10
2.6.4 DELNICE.....	11
2.6.5 OBVEZNICE.....	11
2.7 NEZMOŽNOST VARČEVANJA IN PROBLEMI.....	11
3 ANKETNI VPRAŠALNIK.....	11
3.1 ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA.....	11
Slika 1: Starost v letih.....	12
Slika : Varčevanje.....	12
Slika 3: Omejitve pri varčevanju.....	13
Slika 4: Način varčevanja.....	13
Slika 5: Namen varčevanja.....	14
Slika 6: Varčevanje v gospodinjstvu.....	14
Slika 6.1: Način varčevanja v gospodinjstvu.....	15
Slika 7: Naložbe denarja v delnice in investicijske sklade.....	15
Slika 8: Lastništvo delnic.....	16
Slika 9: Najboljši način varčevanja.....	16
4 ZAKLJUČEK.....	16
5 LITERATURA IN VIRI.....	17
6 PRILOGA.....	18

POVZETEK

Razpoložljivost dohodka in finančne razmere na tržišču so ključni dejavniki pri odločitvi o varčevanju. Način varčevanja pa je odvisen od vsakega posameznika, glede na razpoložljivost sredstev, odnosa do tveganja in ciljev, ki jih želimo doseči z varčevanjem. Varčujemo lahko na različne načine, od skladov, preko vrednostnih papirjev, do zavarovanj, najpogostejša oblika pa je še vedno varčevanje v banki. Vse večja je zadolženost gospodinjstev. V okviru

raziskovalnega dela, predstavljenega v nalogi, je bilo raziskano, če prebivalstvo varčuje, na kakšen način varčuje in v kakšne namene. Ugotovljeno je bilo, da varčevalci še vedno največ varčujejo v banki, zelo pa narašča zanimanje za različne sklade in vrednostne papirje.

1 UVOD

Varčevanje prebivalstva je dandanes zelo pomembno, saj si s tem zagotovimo boljšo prihodnost. Varčujemo lahko na različne načine. Najbolj pogosta oblika varčevanja je varčevanje v bankah. Če pa želimo večji donos, naložimo naš denar v vrednostne papirje in investicijske sklade, v katere zadnje čase vanje vlaga vedno več ljudi. Varčujemo lahko tudi za starost – preko pokojninskih skladov. S prihranki lahko kupujemo za osebno porabo, dobrine v gospodinjstvu, ali pa se odločimo za večjo naložbo in kupimo stanovanje, zemljišče.

Mnogi pa imajo težave s prihodki in nimajo možnosti varčevanja, ker se v Sloveniji pojavlja visoka inflacija, ki prebivalstvo siromaši in zaradi visokih izdatkov za osnovne življenjske dobrine, kot so hrana, pijača, oblačila in obutev. Cene se vztrajno zvišujejo in mnogi prebivalci težko preživijo iz meseca v mesec z bornimi prihodki in težko kaj privarčujejo.

1.1 NAMEN IN CILJI PROJEKTNE NALOGE

Namen moje projektne naloge je raziskati varčevanje prebivalstva, če lahko varčujejo, kje in kako varčujejo in če sploh varčujejo.

Moji cilji so:

- da raziščem varčevanje prebivalcev v Sloveniji, če varčujejo doma, na bankah, če nalagajo svoj denar v investicijske sklade ali delnice,
- če varčujejo pri nakupih hrane, oblačil, tehničnih naprav, zdravil, daril, itd.,
- če varčujejo pri porabi v gospodinjstvih (vode, elektrike, plina, kurilnega olja,...)
- zakaj ne morejo oziroma zakaj ne varčujejo.

1.2 HIPOTEZE

Raziskovalna naloga bo temeljila na naslednjih hipotezah:

- Prebivalci največ varčujejo na bankah.
- Vedno več denarja prebivalci nalagajo v delnice in investicijske sklade.
- Prebivalci vedno bolj varčujejo pri nakupih osnovnih življenjskih potreb.
- Varčevanje pri gospodinjski porabi se povečuje.
- Številni prebivalci ne varčujejo zaradi nizkih prihodkov in visokih izdatkov.
- Zelo malo prebivalcev je takih, ki ne varčujejo.

1.3 METODE RAZISKOVANJA

Moje raziskovanje bo temeljilo na anketnem vprašalniku. Rezultate bom obdelala in jih prikazala v obliki tabel in grafikonov, ki bodo obrazloženi.

2 VARČEVANJE

2.1 O VARČEVANJU

Ljudje se vedno bolj zavedamo, da je prihodnost negotova in da mora za finančno varnost poskrbeti vsak sam. Varčevanje za obdobja, ko morda ne bomo imeli rednih prilivov ali pa bodo ti bistveno manjši kot sedaj, je eden od osnovnih ukrepov. Z odpovedovanjem porabi v sedanjosti pomagamo ohranjati življenjski standard v prihodnjih letih. Kljub razvoju drugih oblik ostajajo banke prva izbira za začetek varčevanja. Po mnenju Združenja bank Slovenije je zaupanje v domači bančni sistem veliko, krepí pa se tudi zaupanje v domačo valuto. Po napovedih se bo varčevanje prebivalstva v bankah zmanjševalo in se bo vse bolj usmerjalo v vzajemne sklade, različna življenjska zavarovanja in obveznice, tako kot je to primer v območju evra. Slovensko prebivalstvo ima sicer manj prihrankov kot je povprečje v območju

evra, kar je posledica nižje razvitosti slovenskega gospodarstva in s tem manjšimi dohodki. Poleg tega k temu prispeva tudi visok delež socialnih prispevkov in lastništvo nepremični. Približno 82 odstotkov slovenskih gospodinjstev živi v lastniškem stanovanju, kar pomeni manjše varčevanje za rešitev stanovanjskega problema.

2.1.1 POJEM VARČEVANJA IN POMEN

Varčevanje izvira iz človekove narave, ki vključuje tudi skrb za prihodnost. Pomeni odpovedovanje porabi v danem trenutku. Z varčevanjem si lahko izpolnimo želje, si zagotovimo finančno varnost ali pa uresničimo poslovne načrte. Za znesek, ki ga želimo prihraniti in čim bolj donosno, a hkrati varno naložiti, moramo presoditi, za koliko časa se lahko prihrankom sploh odpovemo in koliko smo pripravljeni pri tem tvegati. To oceni vsak posameznik na podlagi trenutnega socialnega položaja in načrtov za prihodnost.

Optimalna naložba prihrankov posameznika je odvisna od njegovega osebnega finančnega profila, ki ga opredeljujejo štiri ključni dejavniki:

- finančni cilji ali cilji, ki jih želi oseba doseči z naložbo prihrankov,
- posameznikove finančne razmere,
- posameznikov odnos do tveganja,
- posameznikove izkušnje z naložbo prihrankov v različne finančne oblike in poznavanje naložb.

Pretežni del slovenskega prebivalstva se odloča za klasično varčevanje v obliki bančnih vlog oziroma vezanih depozitov. Najbolj priljubljene so kratkoročne vloge, saj je njihova ponudba zaenkrat precej bolj razvita kot pri drugih oblikah finančnih naložb. Ker postajajo varčevalci vedno zahtevnejši, je nujno, da banke dopolnjujejo in spreminjajo svojo ponudbo naložbenih storitev, kajti to je način, da zmagajo v boju s konkurenco.

2.1.2 DEJAVNIKI VARČEVANJA

Prebivalstvo je ponudnik finančnih sredstev na finančnem trgu, s svojim varčevanjem oblikuje presežke, po katerih povprašujejo predvsem gospodarski subjekti in država. Varčevanje pomeni odpoved porabi in ponudbo tistega dela dohodka, ki ni bil porabljen za potrošne dobrine, na kreditnem trgu.

2.1.2.1 Obrestna mera

Eden od osnovnih motivov varčevanja so obresti. Obrestna mera pri komitentu je tisti odločilni dejavnik, ki pogojuje nagnjenje k varčevanju ali povpraševanju po naložbeni obliki hranilnih vlog. Čim višja je obrestna mera, tem večja je ponudba privarčevanih sredstev na finančnem trgu. Varčevalci nalagajo svoja finančna sredstva v tiste banke, ki imajo višje obrestne mere. Banke lahko z ustrezno politiko obrestnih mer vplivajo na večji priliv denarnih sredstev v banke, torej lahko vplivajo na varčevanje. Obresti so cena ravnovesja, ker izravnavajo ponudbo in povpraševanje po prihrankih. Ob nespremenjeni ponudbi in povpraševanju po prihrankih, privede povečanje varčevanja do nižjih obresti.

2.1.2.2 Inflacija

Na ponudbo prostih denarnih sredstev v bankah vpliva tudi inflacija. Inflacija je pojav naraščanja splošne ravni cen oziroma zmanjšanje kupne moči domačega denarja in zmanjšanje vrednosti prihrankov varčevalcev.

Visoka stopnja inflacije zmanjšuje varčevanje, saj varčevalci v takih razmerah težijo k preoblikovanju svojih finančnih naložb v realne naložbe. Varčevalci se izogibajo naložbam, pri katerih bi se vrednost prihrankov zmanjšala. Vrednost prihrankov pa se zmanjša, kadar se zaradi inflacije znižuje vrednost domače valute, v kateri so prihranki izraženi oziroma naloženi. V takem primeru varčevalci povprašujejo po takih finančnih naložbah, ki so izražene v tuji valuti držav, katerih inflacija je nižja kot v domači državi. Svoje prihranke varčevalci torej nalagajo v tuje valute.

2.1.2.3 Razpoložljivost dohodka

Prejemke prebivalstva uvrščamo med pomembne dejavnike, ki vplivajo na varčevanje. Od višine prejemkov in njihove zanesljivosti je odvisno varčevanje posameznikov. Ob tem moramo omeniti tudi voljo posameznikov, da del denarja namenijo za različne oblike varčevanja in si s tem zagotovijo boljše prihodnost.

Ugotovimo lahko, da z rastjo dohodka raste tudi nagnjenost k varčevanju, kajti čim višji je razpoložljivi dohodek in čim bolj raste prek meje osnovnih življenjskih potreb, tem večje so možnosti za varčevanje.

2.2 Motivi varčevanja

Motivi varčevanja so številni in zelo različni. Vsak človek ima svoje potrebe in svoj življenjski slog, zamisli in prihodnost. V skladu s tem kratkoročno ali dolgoročno nalaga svoja prosta denarna sredstva in jih s tem tudi plemeniti. Število motivov za varčevanje se povečuje v času in prostoru, saj se z vsako novo generacijo pojavijo nove navade in želje za prihodnost. Npr.: nekomu je bistvenega pomena zagotavljanje sredstev za šolanje otrok, drugemu gre za nakup trajnih potrošnih sredstev, ureditev stanovanjskega problema itd. Skupna značilnost vseh motivov izhaja iz časovnega neskladja med prilivom sredstev, torej našim dohodkom, in našo potrošnjo. Da bi si lahko tudi v obdobju, ko nimamo prilivov, privoščili potrošnjo, moramo zato predhodno varčevati.

Prebivalstvo varčuje z različnimi nameni, kot so:

- ustvarjanje rezerv za nepričakovane namene,
- uživanje obresti in povečanje vrednosti,
- zagotavljanje boljšega standarda v prihodnosti,
- doseganje občutka neodvisnosti in varnosti,
- zapuščanje imetja naslednikom,
- varna prihodnost,
- imeti trajno premoženje (npr. hišo),
- zadovoljitev posebnih želja in potreb (npr. nakup avtomobila),
- zavarovanje (življenjsko, zdravstveno),
- presežek dohodkov nad izdatki,
- pretirana varčnost (skopost).

2.3 Varčevanje v bankah

Slovenski varčevalci dajejo prednost predvsem varnosti in niso navdušeni nad tveganjem. Želijo zagotoviti stalen in pregleden donos svojih finančnih naložb, zato je varčevanje v bankah najbolj razširjena finančna naložba v Sloveniji.

Za vse tiste, ki niso naklonjeni tveganju, je pravilna odločitev varčevanje v bankah, ki sicer ni najbolj donosno, še vedno pa po mnenju večine najvarnejše. In čeprav se varčevalne navade Slovencev spreminjajo, jih večina še vedno varčuje v bankah.

Prebivalstvo varčuje iz različnih razlogov, zato je temu je prilagojena tudi ponudba na trgu, ki je izredno raznolika. Ljudje lahko varčujejo različno visoke zneske na različno dolge časovne periode, namensko ali nenamensko, v domači ali tuji valuti. Denarne presežke in prihranke nalagajo zato, da bi bila ta sredstva na voljo po poteku določenega časa, saj predvidevajo, da jih bodo šele takrat potrebovali. Hkrati pa ljudje ne želijo, da bi jim presežki oz. prihranki ležali na računih v banki ali v denarnici (www.erevir.si).

2.3.1 PODATKI O VARČEVANJU IZ BANKE SLOVENIJE

V zadnjem času klasične oblike varčevanja v bankah delno izpodrivajo nove, saj prebivalci vse več svojih prihrankov vlagajo v rentna in pokojninska varčevanja ter varčevanje v vzajemnih skladih. Tolarske hranilne vloge pri bankah vse od leta 1994 dosegajo stopnje rasti. V zadnjih letih so povprečno letno rasle po 27-odstotni stopnji, v tuji valuti pa po 15,5-odstotni stopnji. V zadnjih letih so visoko realno pozitivne tudi mesečne stopnje rasti hranilnih vlog prebivalstva. Te so lani dosegle 1,2 odstotka, letos pa 0,3 odstotka. Slovenija si je že ob začetku samostojne poti zadala, da bo gospodarski razvoj temeljil na domačem varčevanju. Bančni sektor pa se danes poleg konkurence tujih bank vse bolj srečuje tudi s konkurenco v drugih naložbenih priložnostih. Velik del svojih prihrankov vlagamo v sektor nepremičnin. Povečuje pa se tudi delež življenjskega varčevanja, ki se v celotnem varčevanju giblje med 2,2 in 2,5 odstotka, in sicer predvsem varčevanje v vzajemnih skladih. V Novi Ljubljanski banki (NLB) so septembra v primerjavi z lanskim decembrom dosegli šestodstotno rast plogov gospodinjstev, v Novi Kreditni banki Maribor (NKBM) in največji zasebni banki v Sloveniji, SKB banki, ki je v večinski lasti francoske Societe Generale, pa je bila rast prihrankov letos približno na enaki ravni kot v enakem lanskem obdobju. Kot so povedali v obeh največjih bankah v Sloveniji in SKB banki, ljudje še vedno in vse bolj zaupajo domači valuti. Razmerje med varčevanjem v domači in tuji valuti je približno 60 proti 40. Stranke se tudi raje kot za dolgoročno varčevanja odločajo za kratkoročna varčevanja. Po podatkih NLB je imela ena njihova stranka (v oceno so vključeni tako prebivalci kot samostojni podjetniki) v banki povprečno vezan milijon tolarjev (www.finance.si/60137).

2.3.2 VARČEVALNE NAVADE SLOVENCEV

Samo varčevanje je najbolj zanimivo poročenim osebam, starim nad 30 let, z višjo stopnjo izobrazbe in z višjim ali nadpovprečno visokim mesečnim dohodkom gospodinjstva. Še vedno se nam zdi najbolj zanimivo klasično varčevanje na banki, kljub temu, da ne prinaša kakšnih visokih zaslužkov, hkrati pa tudi ne predstavlja tveganja in je tako ena najbolj varnih naložb. Takšen način varčevanja se zdi najbolj zanimiv upokojujencem in starejšim osebam v starosti nad 50 let.

Slovencem se zdi zanimiv način varčevanja tudi sklenitev življenjskega zavarovanja. V prejšnjih letih smo lahko opazili rahlo padanje zanimivosti tega načina varčevanja, v letošnjem letu pa se je trend obrnil in pokazal, da se zdi ta način varčevanja zanimiv tretjini Slovencev, predvsem populaciji v starosti nad 30 let, z višjo izobrazbo oziroma tistim, ki so poročeni ter zaposleni. Prednost te oblike varčevanja je lahko tudi posledica večjega poznavanja različnih naložbenih oblik med prebivalstvom. Pogosta in priljubljena načina varčevanja sta tudi nakup stanovanja ali hiše ter vlaganje v investicijske in vzajemne sklade, predvsem moškim, starim od 30 do 49 let, z visoko stopnjo izobrazbe. Še vedno velja, da je večina varčevalnih namenov dolgoročne narave, saj največ Slovencev varčuje za poznejše življenjsko obdobje (za starost). Ta razlog najpogosteje navajajo poročene osebe, v starosti od 40 do 59 let, z visoko stopnjo izobrazbe in nadpovprečnim mesečnim dohodkom gospodinjstva. Približno petina Slovencev si želi s privarčevanim denarjem ustvariti "varnostno mrežo", če bi imeli v prihodnosti finančne težave, ali pa varčujejo za svoje otroke.

Pomemben kratkoročni razlog je tudi varčevanje za počitnice (www.gfk.si/Inovice.php?NID=1876).

2.4 VARČEVANJE PRI OSEBNI PORABI IN GOSPODINJSTVU

Zelo pomembno je tudi varčevanje pri osebni porabi in v gospodinjstvu. Veliko lahko prihranimo pri nakupih hrane, oblačil in kozmetičnih sredstev. Vedno več pozornosti se posveča varčevanju pri porabi energije, posebej elektrike in pogonskih goriv. Poglavitni razlog za to je onesnaževanje okolja, ki uničuje naš življenjski prostor in povzroča naravne nesreče in suše. Pametni načini varčevanja pri nakupovanju:

- Kupujemo hrano, ki je pridelana lokalno. S tem znižujemo stroške za nepotrebno skladiščenje, prevoz in distribucijo, in tako prihranimo pri energiji, gorivu in režijskih stroških ter prispevamo k zmanjševanju toplogrednih emisij.
- Sezonskega sadja in zelenjave ne kupujemo izven sezone.
- Kupujemo domače vrste; tako pomagamo, da jih ne bodo izpodrinile nove, standardizirane vrste z velikih posestev.
- Kupujemo osnovna živila in jih doma sproti pripravljamo, pri pripravi pa uporabljamo sveže ali posušene začimbe namesto začimbni mešanic in jušnih kock.
- Izbiramo čimmanj rafinirana živila, izogibamo se aditivom, barvilom in konzervansom. Kupujemo sadne sokove namesto pijač, presno meso namesto klobas, sire namesto topljenih sirov itd.
- Ne kupujemo zmrznjene hrane. Pakiranje in priprava zmrznjene hrane je energetsko zelo potratno, zato izbiramo svežo hrano.
- Kupujemo gospodinjske aparate, ki sodijo v energijski razred A. Danes stanejo res malce več, toda ponavadi se še prej kot v petih letih izkažejo za cenejše kot ostali izdelki, saj porabijo bistveno manj elektrike.
- Po nakupih se ne podajamo z avtomobilom. Raje uporabljamo sredstva javnega prevoza, ali še boljše - odpravimo se v trgovine, ki so nam najbližje.
- Izbiramo ekološke izdelke. Biološke kmetije imajo 7 osnovnih prednosti: lokalnost, izboljševanje zemlje, kvaliteto pridelka, majhna poraba energije, zadovoljstvo zaposlenih, ne onesnažujejo in ohranjajo biološko raznovrstnost.
- Bojkotiramo vse izdelke, ki škodujejo katerikoli komponenti okolja (krzneni plašči, razpršila ipd.) (www.blog.konkurenca.net/2007/12/15).

2.4.2 VSE VEČJA ZADOLŽENOST GOSPODINJSTEV

V gospodinjstvih z nizkimi mesečnimi prejemki bolj kot o varčevanju razmišljajo o varčnem, skromnem življenju, racionalnem trošenju pa tudi o najemanju posojil za nakup večjih dobrin. Poročilo o finančni stabilnosti, ki so ga pripravili v Banki Slovenije, kaže, da se zadolženost gospodinjstev v Sloveniji povečuje. Medtem ko se je v obdobju 2002–2004 vsako leto v povprečju povečevalo za 11 odstotkov, se je lani in predlani v povprečju letno za več kot 18 odstotkov. Gospodinjstva so bila v letu 2002 zadolžena za 4,68 milijarde evrov, predlani za 6,78 milijarde in septembra lani že za 7,76 milijarde evrov, od tega so 6,5 milijarde evrov predstavljala posojila bank, podjetij, države in drugih finančnih posrednikov, ostalo pa trgovska posojila, avansi in druge oblike. Gospodinjstva so več kot štiri petine vseh posojil najela pri domačih bankah, ob dokaj zmerni rasti potrošniških posojil pa se je zelo povečalo povpraševanje po stanovanjskih posojilih (www.gorenjskiglas.si/novice/priloga_moja_gorenjska/).

2.5 ZAVAROVANJA

2.5.1 ŽIVLJENJSKO ZAVAROVANJE

Življenjsko zavarovanje je sestavljeno iz dveh komponent:

- pokrivanja nevarnosti smrti (naravne ali nezgodne) in
- varčevanja pri zavarovalnici.

Z življenjskim zavarovanjem se zavaruje človekovo življenje za primer pogodbenega dogodka in za obdobje, za katero je zavarovanje sklenjeno. Ta oblika varčevanja se začne z začetkom zavarovanja, ko se del vplačane premije prične nalagati v sklad življenjskih zavarovanj. Iz tega sklada se ob poteku zavarovanja izplača dogovorjena zavarovalna vsota. Bistvo tega zavarovanja je pomoč preživelim, ki so bili od naših dogodkov odvisni (otroci).

Življenjsko zavarovanje ima naslednje značilnosti:

- običajno se sklepa za daljše obdobje,
- premije so fiksne za celotno zavarovalno obdobje (desetletje ali dve),
- premije so v večji meri nespremenljive,
- verjetnost nastanka zavarovalnega primera je vsako leto večja (vzroki za to so tveganja, povezana s starostjo)

(http://www.cek.ef.unilj.si/u_diplome/marinko2930.pdf).

2.5.2 POKOJNINSKO ZAVAROVANJE

Pokojninsko zavarovanje je pravno razmerje, ki zagotavlja socialno varnost zavarovanca po izgubi ali zmanjšanju delovne zmožnosti zaradi starosti, ter družinskih članov v primeru njegove smrti, pridobljena s predhodnim plačevanjem prispevkov.

2.5.3 RENTNO ZAVAROVANJE

Pri rentnem zavarovanju oziroma varčevanju običajno nismo zavarovani, ampak samo varčujemo. Zavarovanec v zavarovalnem obdobju vplačuje premije, kar predstavlja obliko varčevanja za dodatno pokojnino, ki ga nato ob izteku zavarovalnega obdobja prejema v obliki mesečnih rent do konca življenja. Poleg tega pa je zavarovanec v obdobju plačevanja premij tudi zavarovan za primer smrti z dogovorjeno višino zavarovalne vsote (http://www.cek.ef.uni-lj.si/u_diplome/jovanovic714.pdf).

2.5.4 NALOŽBENO ZAVAROVANJE

Osnovni namen naložbenega zavarovanja je na eni strani zagotavljanje socialne varnosti družine in najbližjih, po drugi strani pa predstavlja naložbeno zavarovanje dolgoročno nalaganje denarja za varnejšo prihodnost.

Namenjeno posameznikom, ki želijo višje donose kot pri klasičnem življenjskem zavarovanju ali iz obresti bančnih vlog, osebam in tistim, ki želijo biti življenjsko zavarovani, hkrati pa z enkratnim ali mesečnimi vložki vstopiti preko vzajemnih skladov na trge vrednostnih papirjev po celem svetu.

Poglavitni razlog za nakup te oblike zavarovanja je ugodnejša davčna zakonodaja, ki prinaša prednosti v primerjavi z neposrednim vlaganjem sredstev v vzajemne sklade (www.publikum.si/sl/nalozbeno_zavarovanje/).

2.6 INVESTICIJSKI SKLADI IN NALOŽBE V VREDNOSTNE PAPIRJE

Investicijski sklad je institucija, ki združuje denarna sredstva številnih vlagateljev. Ta denarna sredstva pa vlaga v različne naložbe, v skladu s politiko investiranja, ki jo je opredelila ob pričetku poslovanja. Zaradi velikega števila investitorjev predstavlja tak način vlaganja razmeroma majhno tveganje, ker so vložki razpršeni med različne vlagatelje.

Poznamo kar nekaj vrst investicijskih skladov, ki se med seboj precej razlikujejo, vendar pa vsi ohranjajo enak temeljni namen in osnovni način delovanja. V osnovi se delijo na:

- zaprte investicijske sklade ali investicijske družbe,
- odprte oz. vzajemne sklade (www.slonep.net/subareas.html?lev0=1&lev1=4&lev2=145&lev3=2386).

2.6.1 VZAJEMNI SKLADI

Vzajemni sklad je premoženje, ki ga sestavljajo naložbe v prenosljive vrednostne papirje. To premoženje je bilo financirano z denarjem fizičnih oziroma pravnih oseb in je v lasti teh oseb. Vlaganje v vzajemni sklad pomeni, da denar zaupamo v upravljanje družbi za upravljanje, ki ga na organiziranem trgu kapitala porabi za nakup delnic, obveznic in drugih vrednostnih papirjev. Vzajemni sklad si najlažje predstavljamo kot klub vlagateljev, saj je posameznikov, ki vložijo denar v isti vzajemni sklad, več tisoč. Tako je sredstev, ki se zberejo v vzajemnem skladu zares veliko, zato lahko upravljalec kvalitetno razprši sredstva in s tem zniža tveganje za doseganje želenega rezultata.

So zelo priljubljena oblika dolgoročnega varčevanja, saj se lahko z resnično nizkimi zneski, od 1.25 € do 62.6 € udeležimo na trgu kapitala. S tako nizkim zneskom ni treba skrbeti in čakati na ugoden trenutek za nakup ali prodajo ali najugodnejšo prevzemno ceno, kar je večna dilema individualnega vlaganja v vrednostne papirje.

Takšen način varčevanja odlikujejo razne prednosti pred drugimi oblikami naložb denarja, kot so vezane vloge na bankah, rentno varčevanje, življenjsko zavarovanje in nakup nepremičnin (www.donos.net/client/index.php?table=articles&ID=105).

2.6.2 INVESTICIJSKE DRUŽBE

Investicijska družba je delniška družba, opredeljena kot zaprti investicijski sklad. To pomeni, da ima ob ustanovitvi določen osnovni kapital in število delnic. Delnice je mogoče ob ustanovitvi sklada oziroma ob emisiji delnic kupiti na primarnem trgu, kasneje pa se z njimi trguje na borzi vrednostnih papirjev.

Investicijska družba ima v statutu navedeno naložbeno politiko, ki opredeljuje, kakšni vrednostni papirji v kakšnih razponih deležev lahko sestavljajo portfelj sklada.

Potencialno lahko nosijo višji donos kot odprte investicijske družbe (torej vzajemni skladi), vendar seveda ob višjem tveganju zaradi izpostavljenosti nihanju tržne cene glede na knjigovodsko vrednost (www.infond.si/investicijske-druzbe/kaj-so-investicijske-druzbe/).

2.6.3 PREDNOSTI SKLADOV

- Prihranki so varčevalcu vedno na voljo (denar ni vezan), vplačevanje in izplačevanje poteka povsem po želji.
- Trenutna vrednost vloge v skladu je varčevalcu vedno (vsak dan) znana, kajti vrednost točke se sprti objavlja v časopisih in drugod.
- Stroški so nižji, kot bi bili pri samostojnem vlaganju v vrednostne papirje.
- Ponudniki skladov so zakonsko regulirani in pod nadzorom Agencije za trg vrednostnih papirjev.

- Izbira skladov na trgu je pestra, zato si varčevalec lahko izbere primerne glede na svoj položaj, želje in odnos do tveganja (www.financna-tocka.si/text.php?id=6809).

2.6.4 DELNICE

Delnica je vrednostni papir, ki izkazuje solastništvo v podjetju, katerega so delnice. Delnica nam daje naslednje pravice:

- pravico do udeležbe pri dobičku (dividenda),
- pravico do nadzora nad upravljanjem podjetja,
- pravico do preostalih sredstvih po prenehanju poslovanja podjetja (stečaj, likvidacija),
- pravico do obveščeniosti o poslovanju podjetja
- prednostno pravico in pravico prenosa (www.cek.ef.uni-lj.si/magister/pogacnik2725.pdf).

2.6.5 OBVEZNICE

Obveznica je dolžniški vrednostni papir oziroma terjatev v pisni obliki, s katero se izdajatelj obveže, da bo imetniku obveznice v določenem času, daljšem od enega leta, izplačeval obresti v predvidenih obrokih in ob poteku trajanja obveznice vrnil posojeni znesek. Obveznica je torej dolgoročni vrednostni papir, ki ima glavnico in daje imetniku stalni donos v obliki obresti (www.cek.ef.uni-lj.si/u_diplome/kvas1719.pdf).

2.7 NEZMOŽNOST VARČEVANJA IN PROBLEMI

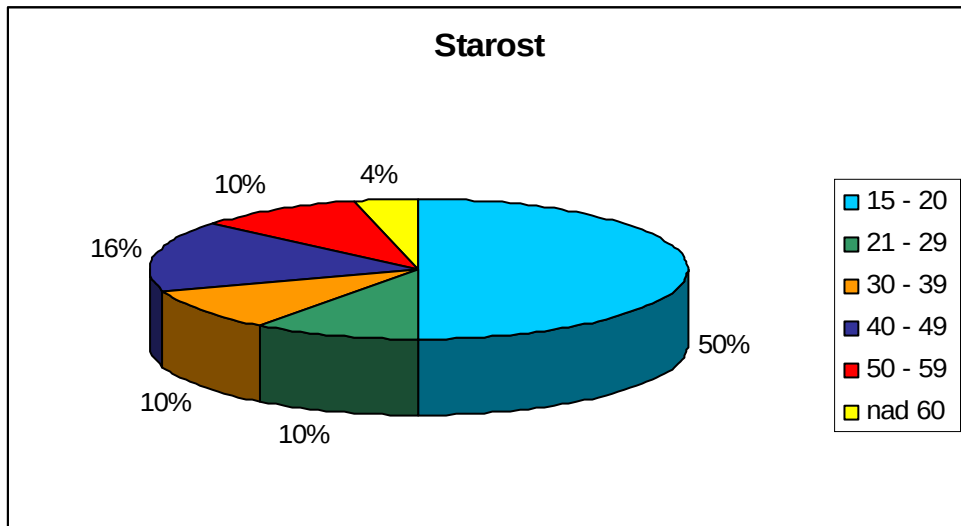
Nekateri ljudje so nezmožni varčevanja. Vzrokov za to je več, od nizkih prihodkov, do visokih izdatkov, kot so najemnine, elektrika, plin, gorivo, hrana, komunalne storitve. Mnogi se z bornimi prihodki komaj prebijajo iz meseca v mesec. Veliko ljudi si več od osnovnih življenjskih potrebščin ne morejo privoščiti. Ogromno staršev ima težave, ko želijo obenem varčevati za šolanje otrok in za dodatno pokojnino, pa ne vedo, kako si to lahko finančno privoščijo. Mnogo ljudi pri varčevanju omejuje tudi nizek standard.

3 ANKETNI VPRAŠALNIK

3.1 ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA

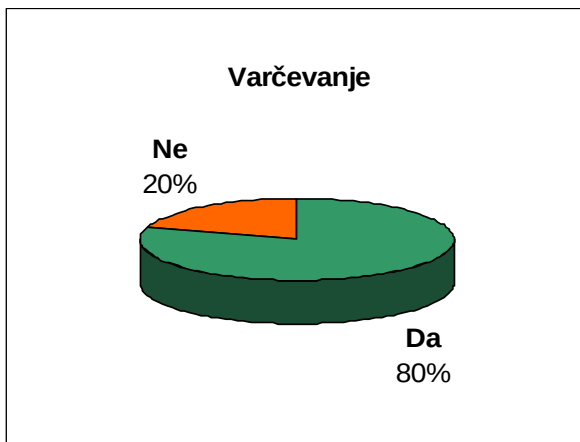
Za rezultate, ki sem jih hotela prikazati v raziskovalni nalogi, sem sestavila anketni vprašalnik, ki je vseboval 10 vprašanj. Pri nekaterih vprašanjih je imel anketiranec na voljo več odgovorov. Drugo, šesto in sedmo vprašanje je vsebovalo alternativni odgovor (da, ne), pri tretjem in osmem vprašanju pa so anketirani navedli omejitve pri varčevanju, če so jih imeli ali imena delnic v njihovi lasti. Šesto vprašanje je imelo podvprašanje. Anketirala sem 50 oseb. Anketne vprašalnike sem nato analizirala, rezultate prikazala z grafi ter jih obrazložila.

1. STAROST

Slika 1: Starost v letih

Anketirala sem osebe od starosti 15 pa do nad 60 let. Največ, 50% anketiranih je bilo starih od 15 do 20 let, druga najpogostejša starost je bila od 40 do 49 let, sledile so jim starosti od 21 do 29 let, od 30 do 39 let in od 50 do 59 let. Najmanj anketiranih je bilo starih nad 60 let.

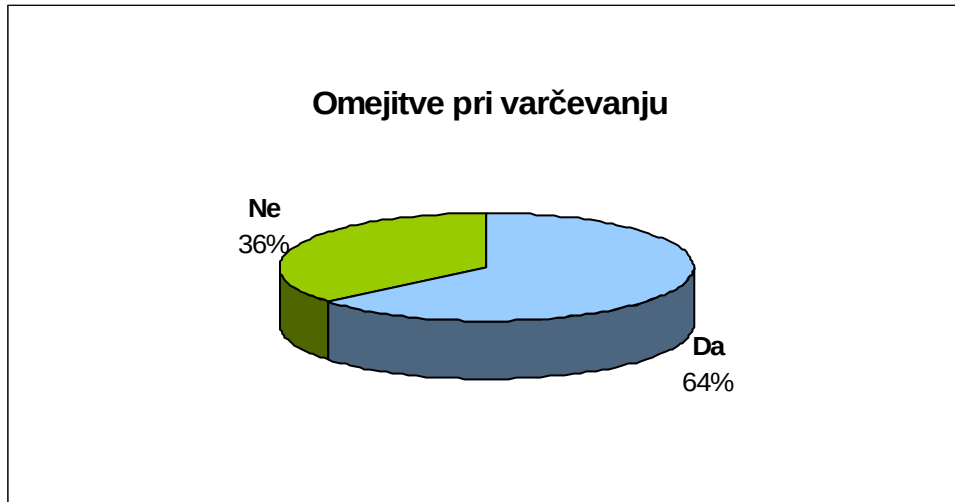
2. VARČEVANJE

Slika : Varčevanje

Anketirani so z večinskim, 80% odgovorom odgovorili, da varčujejo, 20% pa je odgovorilo, da ne varčujejo.

3. OMEJITVE PRI VARČEVANJU

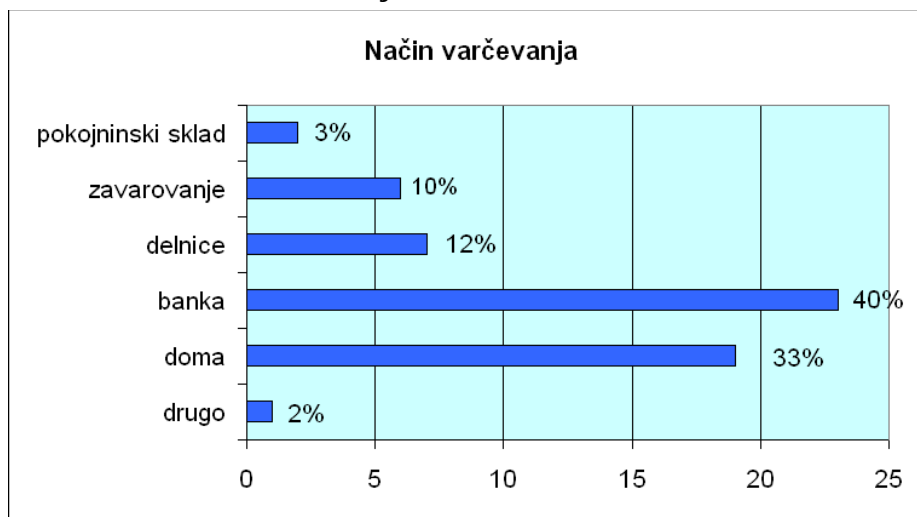
Slika 3: Omejitve pri varčevanju

36% anketirancev je odgovorilo, da jih pri varčevanju nič ne omejuje, večino, 64% pa pri varčevanju omejuje vrsta dejavnikov. Kot najpogostejše so navajali: previsoki stroški, premajhna denarna sredstva, nizki mesečni dohodki, stroški za šolo, prenizek standard, davki pri plači, visoke cene hrane, elektrike, inflacija, prenizka pokojnina.

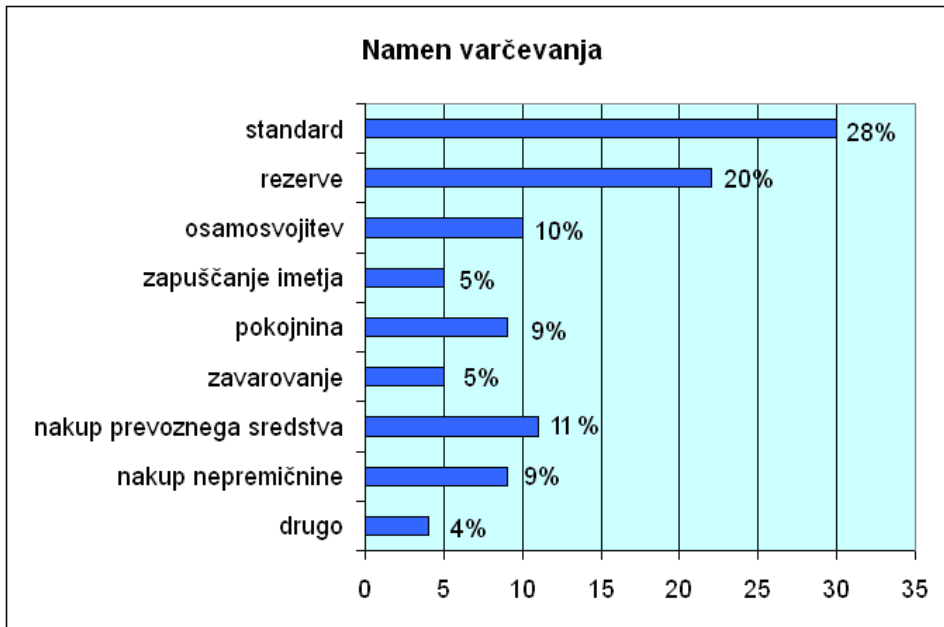
4. NAČIN VARČEVANJA

Slika 4: Način varčevanja

Ker je bilo pri tem vprašanju možnih več odgovorov, skupni seštevki presegajo 100%. Največ anketirancev, 40% varčuje v banki. Druga najpogostejša oblika varčevanja je doma (33%), sledijo pa jim delnice (12%), zavarovanja (10%) in pokojninski sklad (3%). Pod rubriko drugo (2%) so navedli Sklad KD.

5. NAMEN VARČEVANJA

Slika 5: Namen varčevanja

Ker je bilo tudi pri tem vprašanju možnih več odgovorov, skupni seštevki presegajo 100%. Anketirani največ varčujejo za boljši standard v prihodnosti (28%). Zelo veliko varčujejo tudi z rezervami za nepričakovane razmere (20%). Za nakup prevoznega sredstva jih varčuje 11%, za osamosvojitvev pa 10%. Za nakup nepremičnine in za pokojnino jih varčuje 9%, le 5% anketiranih pa varčuje za zapuščanje imetja. Kot drugo so navedli potovanja, šolanje, nakupovanje, športne sedeže.

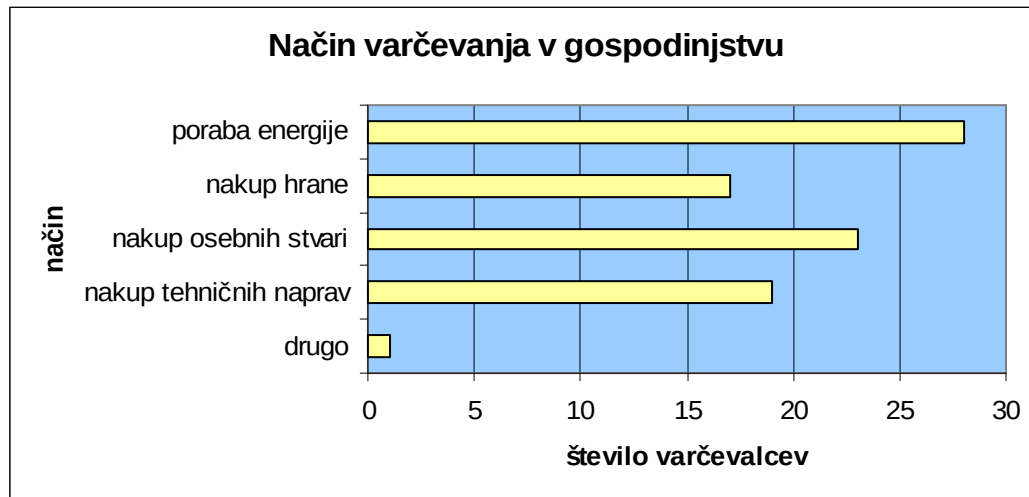
6. VARČEVANJE V GOSPODINJSTVU

Slika 6: Varčevanje v gospodinjstvu

V gospodinjstvu varčuje kar 76% anketiranih, 24% pa v gospodinjstvu ne varčuje.

6.1 NAČIN VARČEVANJA V GOSPODINJSTVU

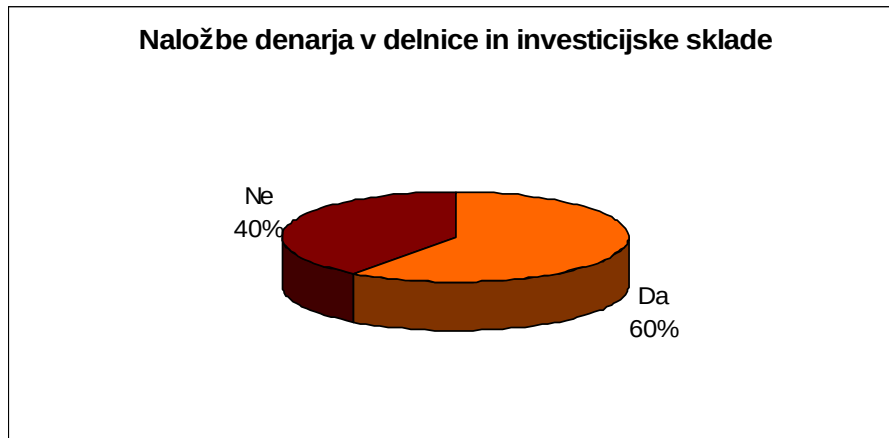
Slika 6.1: Način varčevanja v gospodinjstvu

Zaradi več možnih odgovorih pri tem vprašanju skupni seštevki presegajo 100%. V gospodinjstvih anketirani največ varčujejo pri porabi energijskih virov, kot so elektrika, gorivo, plin in vode (32%). Na drugem mestu je s 26% varčevanje pri nakupih osebnih stvari, kot so oblačila in kozmetika. Sledita varčevanje pri nakupih tehničnih naprav (TV, računalnik, mobilni telefon, ...) z 22% in varčevanje pri nakupih hrane (19%). Pod drugo so navedli varčevanje drobiža.

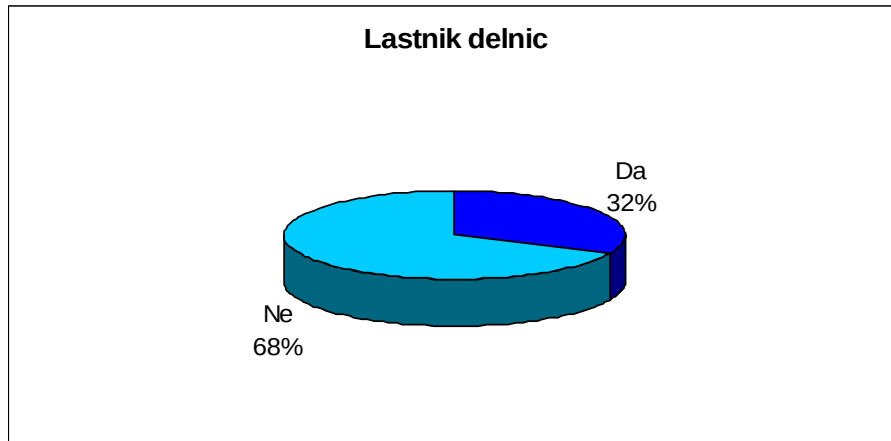
7. ZAUPANJE NALOŽBAM DENARJA V DELNICE IN INVESTICIJSKE SKLADE

Slika 7: Naložbe denarja v delnice in investicijske sklade

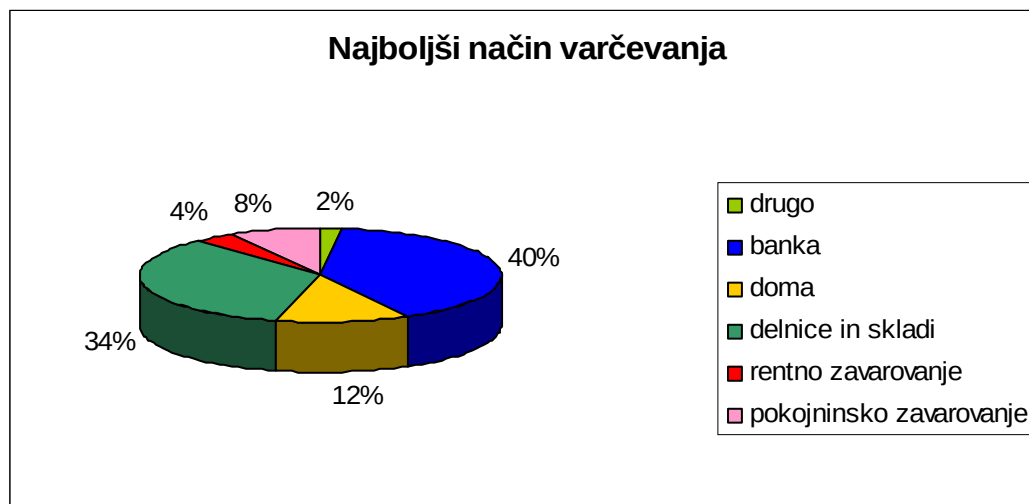
60% anketiranih zaupa naložbam v delnice in investicijske sklade, kar 40% pa takšnim naložbam ne zaupa.

8. LASTNIŠTVO DELNIC

Slika 8: Lastništvo delnic

Anketirani so z 68%. večino odgovorili, da niso lastniki delnic. 32% pa ima v lasti delnice, in sicer: Triglav, KBM, Žito KD, Krka, Publikum, NKB, Petrol, Viator&Vektor, Telekom.

9. NAJBOLJŠI NAČIN VARČEVANJA

Slika 9: Najboljši način varčevanja

Anketirani menijo, da je najboljša oblika varčevanja varčevanje v banki (40%). Druga najboljša oblika varčevanja je varčevanje v delnicah in skladih (34%). 12% jih meni, da je najbolje varčevati doma, 8% pa zagovarja pokojninsko zavarovanje. 4% anketiranih meni, da je najboljša oblika varčevanja rentno varčevanje. Pod drugo so navedli varčevanje v nepremičninah.

4 ZAKLJUČEK

Varčevanje je za prebivalstvo zelo pomembno. Številne banke in investicijski skladi ponujajo številne možnosti varčevanja in ljudje se vedno bolj pogosto odločajo zanje, še posebej za varčevanje v investicijskih skladih.

Ko sem začela s projektno nalogo, sem si najprej zastavila cilje, ki sem jih želela doseči z nalogo. Nato sem oblikovala hipoteze, na katerih temelji anketni vprašalnik. Potem sem poiskala literaturo in oblikovala vsebinski del. Zastavljene cilje sem dosegla tako, da sem izvedla anketni vprašalnik in anketirala ljudi različnih starosti. Nato sem jo analizirala in rezultate prikazala z grafi.

Na podlagi projektne naloge sem ugotovila, da prebivalstvo varčevanju pripisuje velik pomen. Iz rezultatov anketnega vprašalnika sem ugotovila, da ljudje še vedno največ varčujejo v bankah. Presenetil me je visok je delež tistih, ki varčujejo doma. Vedno bolj narašča varčevanje v različnih investicijskih skladih in delnicah, vedno več pa je tudi varčevanja v različnih zavarovanjih. Prebivalci največ varčujejo za boljši standard v prihodnosti in za rezerve za nepričakovane dogodke. V gospodinjstvu ljudje največ pozornosti namenjajo varčevanju pri porabi energijskih virov in pri nakupih osebnih stvari ter pri nakupih hrane. Odstotek tistih, ki ne varčujejo, je nizek. Zelo visok pa je odstotek tistih, ki jih pri varčevanju omejujejo številni dejavniki, kot so prenizki prihodki, vedno višji stroški, inflacija in nizek standard. Rezultati raziskave so potrdili vse moje hipoteze, ki so bile oblikovane na podlagi zastavljenih ciljev.

Raziskava je name pozitivno vplivala, saj sem sama bolj spoznala oblike varčevanja, ki nam jih ponujajo finančne ustanove, ugotovila pa sem tudi, kako varčuje prebivalstvo, predvsem kakšne oblike varčevanja so za njih najbolj aktualne.

Iz rezultatov sklepam, da je varčevanje za prebivalstvo pomembno, saj jim zagotavlja varnejšo prihodnost in jim omogoča, da materialno bogatijo svoje življenje. Odločitev, kje varčujejo, pa je stvar posameznika. Obstaja zelo veliko različnih oblik varčevanja, ki jih ponujajo varčevalne ustanove in le teh je vedno več in ljudje lahko izbirajo, v kateri ustanovi in v kakšni obliki bodo varčevali.

Slovenci smo pri nalaganju tekočih prihrankov dokaj konzervativni in dajemo prednost tradicionalnim oblikam, predvsem bančnim vlogam. Varčevalne navade spreminjamo postopno tako, da je v ospredju varnost, donosnost pa ima manjši pomen.

5 LITERATURA IN VIRI

1. GLAVNIK M.: Pošten denarni priročnik, Consilium IAM d.o.o., Ljubljana 2005, str. 102,
2. www.student-info.net 19. 3. 2008
3. www.prva.net 16. 3. 2008
4. www.erevir.si 16. 3. 2008
5. <http://www.slonep.net/subareas.html?lev0=1&lev1=4&lev2=145&lev3=2386> 19. 3. 2008
6. <http://www.nlb.si/cgi-bin/nlbweb.exe?doc=8344> 10. 3. 2008
7. <http://www.istrabenz.si/slo/investitorji/nalozbe> 8. 3. 2008
8. http://www.publikum.si/sl/vzajemni_skladi/svetovalnica/varcevanje_v_skladih/ 19. 3. 2008
9. <http://www.slonep.net/subareas.html?lev0=1&lev1=4&lev2=145&lev3=2388> 12. 3. 2008
10. <http://www.cek.ef.uni-lj.si/dela/> 19. 3. 2008
11. http://www.cek.ef.uni-lj.si/u_diplome/kvas1719.pdf 19. 3. 2008
12. http://www.cek.ef.uni-lj.si/u_diplome/horvat1002.pdf 19. 3. 2008
13. <http://blog.konkurenca.net/varcevanje-pri-nakupovanju/> 5.3.2008
14. http://www.gorenjskiglas.si/novice/priloga_moja_gorenjska/index.php?action=clanek&id=13213 19. 3. 2008
15. http://www.cek.ef.uni-lj.si/u_diplome/marinko2930.pdf 19. 3. 2008
16. <http://www.gfk.si/lnovice.php?NID=1257> 19. 3. 2008
17. <http://www.financna-tocka.si/text.php?id=6809> 25. 3. 2008
18. <http://www.revijakapital.com/kapital/kapitalovobjektiv.php?idclanka=4344> 25. 3. 2008
19. <http://www.revijakapital.com/> 25. 2. 2008

6 PRILOGA

Kot metodo raziskovalnega dela sem izbrala anketni vprašalnik, ker sem tako lahko raziskala, kakšna so mnenja ljudi in nato odgovore uspešno analizirala.

ANKETNI VPRAŠALNIK

1. Starost (obkrožite):

- a) od 15 do 20 let
- b) od 21 do 29 let
- c) od 30 do 39 let
- d) od 40 do 49 let
- e) od 50 do 59 let
- f) nad 60 let

2. Ali varčujete?

- a) DA
- b) NE

3. Ali vas kaj omejuje pri varčevanju? Če ste odgovorili z da, napišite, kaj vas omejuje.

- a) DA _____
- b) NE

4. Kje varčujete?

- a) doma
- b) v banki
- c) v delnicah
- d) v pokojninskem skladu
- e) zavarovanje
- f) drugo (napišite) _____

5. Zakaj varčujete? (možnih več odgovorov)

- a) za boljši standard v prihodnosti
- b) za nakup nepremičnine
- c) za nakup prevoznega sredstva (avtomobil, tovornjak...)
- d) za zavarovanje
- e) za pokojnino
- f) za zapuščanje imetja naslednikom
- g) za osamosvojitve
- h) za rezerve za nepričakovane namene
- i) drugo (napišite) _____

6. Ali varčujete doma, v gospodinjstvu?

- a) DA
- b) NE

6.1 Na kakšen način varčujete? (možnih več odgovorov)

- a) pri porabi elektrike, goriva, vode...
- b) pri nakupu hrane
- c) pri nakupu osebnih stvari (oblačila, kozmetika,...)
- d) pri nakupih tehničnih naprav (TV, radio, računalniki, mobilni telefoni...)
- e) drugo (napišite): _____

